

PM II

2021-04-02

”Att få delta i Stockholmsgillet verksamhet bör inte få vara ett privilegium enbart för vissa stockholmare.”

Åtgärder för att trygga en nödvändig tillströmning av nya medlemmar till Stockholmsgillet

Stockholmsgillet Råd har sedan länge haft på sin dagordning frågan om hur man ska kunna försäkra sig om att över tid ha tillräckligt många medlemmar för att Gillets verksamhet inte ska äventyras. På grund av Coronapandemin har Gillet tvingats att ställa in såväl ett antal Gillen som 2020 års julmarknad. Att de medlemsinriktade aktiviteterna på så sätt har uteblivit riskerar att påverka medlemmarnas intresse av att förnya sitt medlemskap. Samtidigt har Stockholmsgillet, i likhet med många andra jämförbara organisationer, en förhållandevis hög medelålder bland sina medlemmar. Sammantaget innebär det, enligt Rådets bedömning, att medlemsfrågan måste få högsta prioritet de kommande åren.

Det har visat sig att de nuvarande formella, tämligen strikta, avgränsningarna för vilka som kan vinna medlemskap i Stockholmsgillet inte i tillräcklig utsträckning ger utrymme för att fånga upp intresserade Stockholmsvänner som inte är födda i Stockholms stad men ändå har en klar anknytning till staden. Ett sätt att åstadkomma detta skulle kunna vara att utvidga den geografiska omfattningen av vad som i medlems hänseende, enligt stadgarna, ska avses med ”Stockholm”. En annan väg är att öka medlemskretsen kan vara att utveckla möjligheten att ta med gäster till Gillets aktiviteter genom att underlätta för ”anhöriganslutning”, det vill säga att nära anhörig till medlem som inte själv är född i Stockholm ändå ska kunna bli medlem om man bott i Stockholms län under huvuddelen av sitt vuxna liv.

I det följande ska närmare utvecklas förutsättningarna för en anpassning av kriterierna för medlemskap i Stockholmsgillet till den utveckling som staden genomgått sedan Gillets bildande för 107 år sedan.

Redan när Stockholmsgillet bildades fästes stort avseende vid Gillets uppgift att ”höja och bevara den infödde stockholmarens intresse för sin stad”. Gillets grundare synes dock ha haft uppfattningen att man måste ha levt hela sitt liv i Stockholm för att rätt ”kunna ha sin födelsestad kär”. Det man upplevde som ett hot mot den infödde stockholmaren var att den stora inflyttningen till Stockholm från övriga delar av landet som skedde i början på förra seklet skulle leda till att stadens intressen inte skulle tillvaratas på ett tillfredsställande sätt. I de ursprungliga stadgarna uttrycktes detta som att Gillet skulle ha som mål att ”värna stadsborgarnas frihet mot trångsynta övergrepp”. Denna hotbild synes ha bleknat med tiden och tyngdpunkten i verksamheten har i stället flyttats till att ”i öfrigt genom sällskaplig samvaro, präglad av äkta Stockholmsgemyt, upplifva stockholmska minnen och hågkomster”. Den aktuella paragrafen i stadgarna har sedermera moderniserats.

Med utgångspunkt från det ursprungliga syftet med Stockholmsgillet var det säkert helt naturligt att ha de då infödda i den gamla stenstaden Stockholm (Stockholms stad eller Stockholms kommun) som föremål för Gillets intresse. Lika naturligt var det förmodligen att låta den avgränsningen gälla även beträffande vem som skulle kunna upptas som medlem. Sedan dess har emellertid Stockholm utvecklats på många olika sätt, inte minst demografiskt. Mycket stora områden i Stockholms närhet som på den tiden var ren landsbygd är i dag en naturlig del av det som brukar benämnas Storstockholm. I samband med att bland annat Bromma, Spånga och Brännkyrka kommuner införlivades med Stockholms stad utvidgades Gillets "upptagningsområde" till att omfatta även dessa förortskommuner medan andra har förblivit självständiga kommuner, särskilt påtagligt Solna, Sundbyberg, Lidingö och Nacka.

Det är i sammanhanget viktigt att skilja på, å ena sidan föremålet för Gillets intresse (= Stockholms stad) och, å andra sidan, vilken bakgrund som potentiella nya medlemmar har när det gäller födelse- och bostadsort. Om man vill fånga upp "stockholmare" med ett genuint intresse för sin stad kan man fråga sig var dessa numera står att finna. De utgör förvisso inte en homogen samling utan det finns flera varianter. En grupp kan till exempel vara sådana som är födda och uppvuxna i Stockholms stad men som av olika skäl har bosatt sig i en förort medan andra kan vara födda, uppvuxna och bosatta i en förort. Om denna förort exempelvis skulle vara Spånga är man, som det är nu, berättigad till att bli medlem i Gillet men inte om det skulle vara Sundbyberg. Man kan emellertid i bägge fallen ha ett lika starkt engagemang för Stockholms stad och dess historia som de som har haft förmånen att födas i själva staden.

I och med förskjutningen av Gillets syfte från att i första hand hävda de infödda stockholmarna i Stockholms stads intressen till att mera allmänt verka för fördjupad kunskap om staden i olika avseenden synes det naturligt att vända sig till en vidare krets av "stockholmare" än enbart sådana som är födda i staden. Detta bör kunna göras med bibehållande av den starka anknytningen mellan Gillets verksamhet och just Stockholms stad som kan sägas vara Stockholmsgillet "själ".

Det finns all anledning att tro att det bland dem som är hemmahörande i Stockholms kranskommuner finns de som i hög grad identifierar sig som stockholmare och gärna skulle vilja delta i Gillets olika aktiviteter. Frågan är bara hur man på bästa sätt kan fånga upp dessa. Det gäller härvid att ha en logisk och lättförklarlig grund för hur Stockholmsanknytningen ska regleras i stadgarna. Den nuvarande geografiska rekryteringsbasen utgörs av den administrativa enheten Stockholms stad, vilken utgörs av den ursprungliga stenstaden kompletterad med de kranskommuner, eller delar av sådana, som införlivats med staden under årens lopp. Nästa administrativa nivå är Stockholms län eller "Storstockholm". Länet är liksom staden en klart definierad enhet. Teoretiskt skulle man kunna konstruera kriterier för det geografiska rekryteringsområdet som ligger någonstans mellan staden och länet. Det skulle till exempel kunna utgöras av Stockholms stad tillsammans med kommuner som direkt gränsar till staden eller skulle man kunna utgå ifrån det funktionella "tätortsbegreppet" och definiera Stockholm som "den stora tätorten Stockholm" inkluderande det begränsade antalet kranskommuner som kan sägas höra till denna enligt någon mer eller mindre vetenskaplig modell. I bägge fallen kommer det dock att bli svårt att förklara logiken bakom att invånarna i vissa av länets kommuner ska anses

vara stockholmare och därmed få vara medlemmar i Stockholmsgillet medan andra länsmedborgare som själva i lika hög grad betraktar sig som stockholmare inte får vara med.

En utvidgning av det geografiska rekryteringsområdet till att utgöras av hela Stockholms län är en ytmässigt tämligen omfattande åtgärd. Om man ska anlägga ett historiskt perspektiv kan dock konstateras att Stockholms läns yta nästan exakt överensstämmer med det förvaltningsområde som redan under medeltiden avsattes för underhållet av Stockholms slott och har därför sedan lång tid tillbaka haft en naturlig koppling till huvudstaden. Sett från rekryterings synpunkt finns det nog fog för att anta att intresset för Gillets verksamhet inte växer med avståndet. Det torde därför inte bli någon dramatisk tillströmning av medlemsansökningar från dem som bor i Nykvarn eller Norrtälje. Däremot borde det i de mera näraliggande kommunerna finnas flera som genom sitt stora intresse för Stockholm skulle vilja bli delaktiga i Gillets verksamhet. Genom att behålla kravet på att man ska vara född eller uppvuxen i Stockholms län för att kunna bli medlem bevaras Gillets speciella särdrag att vara ett sällskap för "tvättäkta" stockholmare.

Sedan en tid tillbaka har medlemmarna, i mån av utrymme, tillåtits att ta med sig gäster till Gillets begivenheter. Att döma av anslutningen verkar detta vara populärt trots att de medföljande fått erlägga en extra gästavgift. Det rör sig främst om gifta eller sammanboende som på detta sätt har kunnat ta med sig sin partner men också om att ensamma medlemmar åtföljts av sina vuxna barn. Här synes finnas en potential av intresserade personer som skulle vilja bli aktiva medlemmar. Samtidigt öppnar det för par att bli medlemmar trots att endast en av parterna uppfyller kravet på att vara infödd stockholmare. Även den anhöriga ska dock ha en förhållandevis stark Stockholmsanknytning på så sätt att denna ska ha bott i Stockholms län under huvuddelen av sitt vuxna liv.

För att möjliggöra för flera Stockholmsvänner att som medlemmar delta i Gillets verksamhet föreslås att § 4 Medlemskap, punkten 1. i Gillets stadgar får följande nya lydelse:

§ 4 Medlemskap

1. Till medlem i Gillet kan antas myndig och välfrejdad man eller kvinna som är född eller uppvuxen i Stockholms län. *Som medlem kan också antas nära anhörig till medlem (make/maka, partner, barn eller förälder) som bott i Stockholms län under huvuddelen av sitt vuxna liv.*

Stockholmsgillet verkar idag i en förenings- och mediavärld som på många sätt skiljer sig från den som fanns för 100 år sedan och där konkurrensen om själarna nu är högst påtaglig. Befarad effekt av Pandemin, det vill säga att flera avstår från att förnya sitt medlemskap och att rekryteringen inte ens har kunnat bedrivas på halvfart när det inte förekommit någon verksamhet, tillsammans med medlemskaderns höga genomsnittsålder landar enligt Rådet i slutsatsen att åtgärder nu måste vidtas för att Gillet på sikt skall kunna överleva. Rådet förslår därför en utvidgning av Gillets geografiska upptagningsområde för nya medlemmar samt en möjlighet till anhöriganslutning i enlighet med hur dessa åtgärder beskrivits i föreliggande PM.